

A 1699/kultur

Afgreiðsla Norræna þekkingar- og menningarnefndin

Nefndarálit þekkingar- og menningarnefndar um
þingmannatillögu um norræna námsstyrki fyrir nemendur utan ESB

Tillaga

Norræna þekkingar- og menningarnefndin leggur til að

Norðurlandaráð aðhafist ekki frekar vegna þingmannatillögu A 1699/kultur um norræna námsstyrki fyrir nemendur utan ESB.

Bakgrunnur

Þekkingar- og menningarnefndin fjallaði í fyrsta sinn um þingmannatillögu flokka-hóps miðjumanna um *norræna námsstyrki fyrir nemendur utan ESB* (A 1699/kultur) á fundi sínum í janúar 2017. Nefndin ræddi á fundinum í apríl 2017 drög að nefndaráliti og ákvað að breyta tillöguliðnum á þá leið að beina tilmælum til ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands og Svíþjóðar um að setja á fót styrktarsjóði í löndunum fyrir námsfólk frá þriðju löndum. Nefndin ræddi á sumarfundinum 2017 ný drög að nefndaráliti og ákvað að senda skriflega fyrirspurn til ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands og Svíþjóðar. Spurningarnar voru eftirfarandi:

- Hvaða aðgerðir eru hafnar/ráðgerðar til að laða að námsfólk frá þriðju löndum?
- Hefur verið ráðist í eða eru ráðgerðar sértækar aðgerðir til að auka aðdráttar-afl landanna til náms fyrir námsfólks frá þróunarlöndum?
- eru fyrir hendi eða eru ráðgerð styrkjakerfi fyrir námsfólk frá þriðju löndum?
- Er rætt um möguleika á að veita námsfólki að námi loknu dvalarleyfi í 6–12 mánuði til að veita því tækifæri til atvinnuleitar í löndunum?

Svör ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands og Svíþjóðar bárust 26. september 2017 (<http://www.norden.org/da/nordisk-raad/sager-og-dokumenter/spoergsmaal-og-svar/e-17-2017-1>) við skriflegri fyrirspurn nefndarinnar. Í svörunum kemur fram að:

Í Finnlandi hefur verið mótuð framtíðarsýn um alþjóðavæðingu æðri menntunar og rannsókna og tekna saman leiðbeiningar um hvernig auka má sýnileikann í Evrópu og víðar um heim. Finnar styrkja með áætluninni HEI ICI (Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument) samstarfsverkefni háskóla í Finnlandi og þróunarlöndum í þeim tilgangi að efla æðri menntun í þróunarlöndunum. Sumir háskólar vinna sérstaklega að því að laða að námsfólk frá þróunarlöndunum. Í

Finnlandi voru skólagjöld fyrir námsfólk frá þriðju löndum innleidd í ágúst 2017. Skólagjöldin skulu nema a.m.k. 1.500 evrum á námsári en háskólarnir ákveða sjálfir upphæðina. Háskólarnir skulu veita námsstyrki til þurfandi námsfólks frá þriðju löndum. Í Finnlandi hefur verið skipaður vinnuhópur sem á að fylgjast með og meta áhrif innleiðingar skólagjalda og umræddra styrkjakerfa. Vinnuhópurinn á að skila skýrslu til menntamálaráðuneytisins í september 2018. Námsfólk fær að námi loknu tímabundið dvalarleyfi í eitt ár til atvinnuleitar.

Í Svíþjóð voru skólagjöld innleidd 2011. Samtímis setti ríkið á laggirnar styrkja-áætlanir, fyrir afburðanemendur óháð upprunalandi (um 60 milljónir sænskra króna), og fyrir námsfólk frá þróunarlöndum (150 milljónir sænskra króna). Ýmsar opinberar stofnanir sjá um að kynna sænska háskólamenntun á erlendum vettvangi. Menntastofnanir sjá sjálfar um að markaðssetja sig erlendis. Sendiskrifstofur erlendis koma einnig þar að málum. Menntamálaráðuneytið, atvinnumálaráðuneytið og umhverfismálaráðuneytið tóku upp sameiginlega fjármögnun í janúar 2017 á sendifulltrúum nýsköpunar- og rannsóknamála erlendis í því skyni að tengja Svíþjóð betur við mikilvæg alþjóðleg umhverfi á sviði menntamála, rannsókna og nýsköpunar. Í Svíþjóð hefur verið skipuð nefnd sem á að vinna tillögur að öflugu kerfi fyrir skráningar- og skólagjöld, nýliðun, inntöku, skoðun dvalarleyfa og móttöku námsfólks sem þarf er að greiða gjöld. Lokaskýrsla nefndarinnar er væntanleg í október 2018. Námsfólk fær að námi loknu dvalarleyfi í sex mánuði.

Í Danmörku eru það einkum menntastofnanirnar sjálfar sem standa að markaðssetningu erlendis og undirrita samninga við erlendar menntastofnanir um námsmannaskipti. Í Danmörku er það rannsókn- og menntamálastofnunin (Styrelsen for Forskning og Uddannelse) fyrir hönd menntamála- og rannsóknaráðuneytisins sem sér um að markaðssetja Danmörku sem námsland, einkum í þriðju löndum. Ráðuneytið rekur ásamt utanríkisráðuneytinu sjö nýsköpunarmiðstöðvar í þriðju löndum en hlutverk þeirra er m.a. að laða námsfólk til Danmerkur. Ráðuneytið er með hagvaxtarráðgjafa á sínum snærum í Víetnam, Suður-Afríku og Tyrklandi og eiga þeir m.a. að stuðla að hreyfanleika námsfólks. Árlega verja Danir tiltekinni upphæð í fjárlögum (48 milljónum danskra króna á árinu 2018) til ókeypis vistar og styrkjakerfa fyrir námsfólk frá þriðju löndum. Ráðuneytið hefur gert tvíhliða samninga um námsmannaskipti við mikilvæg þriðju lönd, t.a.m. Kína, Suður-Kóreu og Bandaríkin. Þá starfar sértækur sjóður fyrir námsfólk frá þróunarlöndum (30 milljónir danskra króna á árinu 2018). Námsfólk getur að námi loknu sótt um dvalarleyfi til að koma undir sig fótunum í Danmörku. Leyfið er veitt að hámarki í tvö ár.

Sjónarmið nefndarinnar

Í svörum ríkisstjórna Danmerkur, Finnlands og Svíþjóðar kemur fram að öll löndin, bæði stjórnvöld og stofnanir, leitast við að laða til sín námsfólk frá þriðju löndum. Svíar, sem tóku upp skólagjöld á árinu 2011, hafa skipað nefnd til at kanna áhrifin af innleiðingu skólagjalda. Í Finnlandi voru skólagjöld innleidd haustið 2017 og verður fylgst náið með því sem þau kunna að hafa. Í öllum löndunum þremur eru styrkjakerfi á vegum ríkisins og eins sértækar aðgerðir og styrkjaáætlanir fyrir námsfólk frá

þróunarlöndum. Í öllum þremur löndum er hægt að sækja um dvalarleyfi að loknu námi til koma undir sig fótunum.

Á grundvelli þeirra svara sem borist hafa frá ríkisstjórnnum Danmerkur, Finnlands og Svíþjóðar er það álit þekkingar- og menningarnefndarinnar að Norðurlandaráð eigi ekki að aðhafast neitt frekar vegna þingmannatillögu A 1699/kultur um norræna námsstyrki fyrir nemendur utan ESB, þar sem lagt var til að ríkisstjórnir Danmerkur, Svíþjóðar og Finnlands kæmu á fót styrkjakerfum í löndunum fyrir nemendur frá löndum utan ESB.

Helsinki, 31. október 2017

Annette Lind (S)
Aron Emilsson (SD)
Elsi Katainen (cent)
Eva Sonidsson (S)
Johan Andersson (S)
Johanna Karimäki (gröna)
Jorodd Asphjell (A), formaður

Kelly Berthelsen (IA)
Lars-Arne Staxäng (M)
Norunn Tveiten Benestad (H)
Ole André Myhrvold (Sp)
Peter Johnsson (S)
Tony Wikström (ÅSD)